คู่มือ
การส่งเสริมเทคโนโลยีการผลิต
ถั่วลิสงพันธุ์เกษตรศาสตร์ สวก.1
(การนำเทคโนโลยีไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)

โครงการนี้ได้รับสนับสนุนทุนวิจัยจาก สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) สวก.

คำนำ

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 กรมส่งเสริมการเกษตร ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยการนำงานวิจัย เทคโนโลยี นวัตกรรมไปใช้ประโยชน์ (Research Utilization : RU) จากสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) (สวก.) เพื่อดำเนินโครงการวิจัย “การส่งเสริมและพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสงพันธุ์เกษตรศาสตร์ สวก. 1 เพื่อเพิ่มผลผลิตและคุณภาพในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ซึ่งเป็นโครงการวิจัยที่มีการบูรณาการหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่ร่วมดำเนินการ ได้แก่ คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บริษัทแม่รวยการเกษตร จำกัด และกรมวิชาการเกษตร ในการร่วมขยายผลเทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสงพันธุ์เกษตรศาสตร์ สวก.1

โครงการวิจัยได้ดำเนินการในพื้นที่ 12 จังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาการส่งเสริมและพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสงพันธุ์เกษตรศาสตร์ สวก. 1 พร้อมทั้ง จัดทำคู่มือทางวิชาการเพื่อเป็นเอกสารสนับสนุนการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการนำงานวิจัย เทคโนโลยีไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร รวมทั้ง หลักการที่เกี่ยวข้องกับการนำงานวิจัย เทคโนโลยี นวัตกรรมไปขยายผลสู่พื้นที่ (RU) ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่น ๆ ได้ ทั้งนี้ ผู้จัดทำหวังว่า คู่มือฯ เล่มนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ในการวางแผนการพัฒนางานส่งเสริมการผลิตถั่วลิสงพันธุ์เกษตรศาสตร์ สวก. 1 ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรโดยการนำงานวิจัย เทคโนโลยีที่พร้อมใช้ไปถ่ายทอดสู่เกษตรกร

คณะวิจัย

มีนาคม 2567

สารบัญ

	หน้าที่
บทนำ	1
บทที่ 1 แนวทางการนำผลงานวิจัย เทคโนโลยี นวัตกรรมไปใช้ประโยชน์ขยายผลสู่พื้นที่ (Research Utilization : RU)	3
บทที่ 2 การจัดการความรู้ของเทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสงพันธุ์เกษตรศาสตร์ สวก.1 ที่เหมาะสมกับพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ - 5 ขั้นตอนการผลิตถั่วลิสงพันธุ์เกษตรศาสตร์ สวก.1	7
บทที่ 3 สรุปแนวทางการส่งเสริมการเกษตรโดยการขยายผลเทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสงพันธุ์เกษตรศาสตร์ สวก. 1 ที่เหมาะสมกับพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ - การวางแผนการดำเนินงาน - การดำเนินงาน - การติดตามและประเมินผล - การสรุปผล/คืนข้อมูลและวางแผนต่อ	13

บทนำ

งานส่งเสริมการเกษตรเป็นงานที่ให้ความสำคัญในการถ่ายทอดและสร้างการยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกร เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการทำการเกษตรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดังนั้น การนำงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมพร้อมใช้มาส่งเสริมสู่เกษตรกรจึงต้องมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่าง นักวิจัยซึ่งเป็นเจ้าของเทคโนโลยี นักส่งเสริมการเกษตรทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงเกษตรกร ซึ่งเป็นผู้รับเทคโนโลยี

ในปี พ.ศ. 2566 กรมส่งเสริมการเกษตร โดยกองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร ร่วมกับ สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร กองขยายพันธุ์พืช มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรมวิชาการเกษตร และบริษัทแม่รวยการเกษตร จำกัด (โก่แก่) ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยด้านการนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์ (RU: Research Utilization) จากสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) หรือ สวก. ให้หน่วยงานภาคีเครือข่ายที่กล่าวเบื้องต้นได้ร่วมดำเนินการนำเทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสงพันธุ์เกษตรศาสตร์ สวก. 1 ไปขยายผลในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจาก ประเทศไทยมีความต้องการถั่วลิสงผลผลิต ประมาณ 113,500 ตัน แต่สามารถผลิตภายในประเทศได้เพียง จำนวน 25,000 ตัน ซึ่งไม่เพียงพอต่อความต้องการภายในประเทศ ทั้งการบริโภค และการป้อนเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม จึงจำเป็นต้องนำเข้าถั่วลิสงจากต่างประเทศปริมาณสูงถึง 89,400 ตัน คิดเป็นมูลค่ากว่า 2,000 ล้านบาท (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2564.) ดังนั้น จึงเป็นที่มาในการร่วมนำเทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสงพันธุ์เกษตรศาสตร์ สวก. 1 ไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 12 จังหวัด คือ จังหวัดสกลนคร นครพนม มุกดาหาร อำนาจเจริญ ร้อยเอ็ด ยโสธร กาฬสินธุ์ มหาสารคาม อุดรธานี ขอนแก่น ศรีสะเกษ และจังหวัดบุรีรัมย์

ทำไมต้องเป็น “ถั่วลิสงพันธุ์เกษตรศาสตร์ สวก.1” และทำไมต้องเป็น “ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” เพราะ...

ถั่วลิสงพันธุ์เกษตรศาสตร์ สวก. 1 มีลักษณะประจำพันธุ์ที่ดี คือ ทรงต้นแบบพุ่มตั้ง ไม่ยืดเลื้อย เปลือกฝักมีลาย เมล็ดใหญ่ เก็บเกี่ยวง่าย ให้ผลผลิตสูง ต้านทานโรคยอดไหม้ เหมาะสมกับพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยให้ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 279 กิโลกรัมต่อไร่

เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงจากเทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสงพันธุ์เกษตรศาสตร์ สวก. 1 กรมส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงได้ร่วมกันดำเนินการนำเทคโนโลยีดังกล่าวไปขยายผลสู่พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่จะสามารถเป็นต้นแบบการเรียนรู้เทคโนโลยีผ่านกิจกรรมตามระบบส่งเสริมการเกษตร พร้อมทั้ง สามารถส่งเสริมการปลูกทดแทนการทำนาปรัง หรือในช่วงฤดูแล้งเขตนาน้ำฝนที่มีสภาพดินร่วนหรือร่วนปนทราย ซึ่งเหมาะแก่การเจริญเติบโตและการเก็บเกี่ยวผลผลิต การถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ดี

ประกอบด้วย องค์ความรู้ในการปลูกโดยใช้เครื่องปลูก การดูแลรักษา การให้ปุ๋ยตามความต้องการของถั่วลิสง การให้ธาตุอาหารเสริมที่จำเป็นต่อความสมบูรณ์ของเมล็ด การสาธิตการใช้เครื่องจักรกลในการเก็บเกี่ยวและปลิดฝัก เพื่อลดการใช้แรงงาน เป็นการสร้างโอกาสให้เกษตรกรหันมาปลูกถั่วลิสง ให้สามารถเป็นพืชทางเลือกที่มีอนาคตทางการตลาด ซึ่งสอดรับนโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ “ตลาดนำ นวัตกรรมเสริม เพิ่มรายได้” โดยมีรายละเอียดที่จะนำเสนอในบทถัดไป

บทที่ 1
แนวทางการนำผลงานวิจัย เทคโนโลยี นวัตกรรมพร้อมใช้ประโยชน์ขยายผลสู่พื้นที่ (Research Utilization : RU)

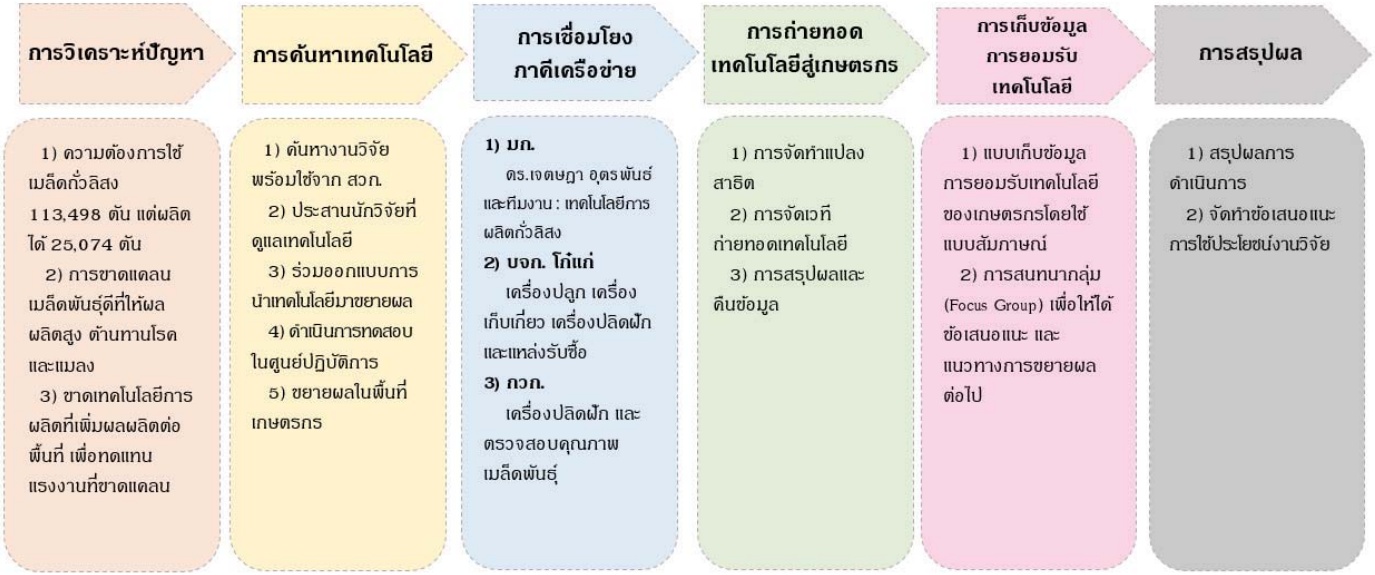
การนำผลงานวิจัย เทคโนโลยี นวัตกรรมพร้อมใช้ประโยชน์ขยายผลสู่พื้นที่ (Research Utilization : RU) เป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงผลผลิต (Output) ของงานวิจัยไปสู่การเกิดผลลัพธ์ (Outcome) โดยมีผู้ใช้งานวิจัยเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลง และส่งผลกระทบ (Impact) ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม คำจำกัดความของ *"Research Utilization : RU"* ***"ไม่ใช่กระบวนการวิจัยใหม่ แต่เป็นการส่งเสริมให้เกิดการยอมรับ เกิดความเชื่อมั่น และเกิดมูลค่าเพิ่มจากการนำผลงานวิจัยที่เสร็จแล้วหรือใกล้เสร็จแล้วไปใช้ประโยชน์ สิ่งที่สำคัญ คือ เป็นกระบวนการที่ยกระดับการสร้างผลกระทบ มีกลุ่มเป้าหมายและผู้รับผลประโยชน์ที่ชัดเจน"***

RU นโยบาย	RU เศรษฐกิจ/พาณิชย์	RU สังคม/ชุมชน
การนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์ *กำหนดนโยบาย แผน เชิงกลยุทธ์ แนวปฏิบัติ ระเบียบ มาตรการ หรือใช้ประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบาย*	การนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์ *สร้างมูลค่าเพิ่ม ลดการพึ่งพาเทคโนโลยีจากต่างประเทศ และเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการผลิตสินค้าและบริการ*	การนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์ *การเปลี่ยนวิธีคิด พฤติกรรม เกิดการนำไปปฏิบัติจริง เพื่อการพัฒนาคน ชุมชน ท้องถิ่น สังคม ที่มีคุณภาพ และสิ่งแวดล้อมที่ดี*
ผลงานวิจัยและนวัตกรรม หมายถึง	- องค์ความรู้ เทคโนโลยี บทสังเคราะห์หรือประสบการณ์จากงานวิจัยและนวัตกรรมหรือการบริการวิชาการ	
ลักษณะการใช้ประโยชน์	- การเผยแพร่ ผลักดัน ถ่ายทอด สร้างความตระหนัก สร้างการมีส่วนร่วม หรือขับเคลื่อนทางสังคม	
ความหมายของคำว่า "สังคม"	- ประชาชน ชุมชน พื้นที่ ความสัมพันธ์เชิงสังคม และสิ่งแวดล้อม	

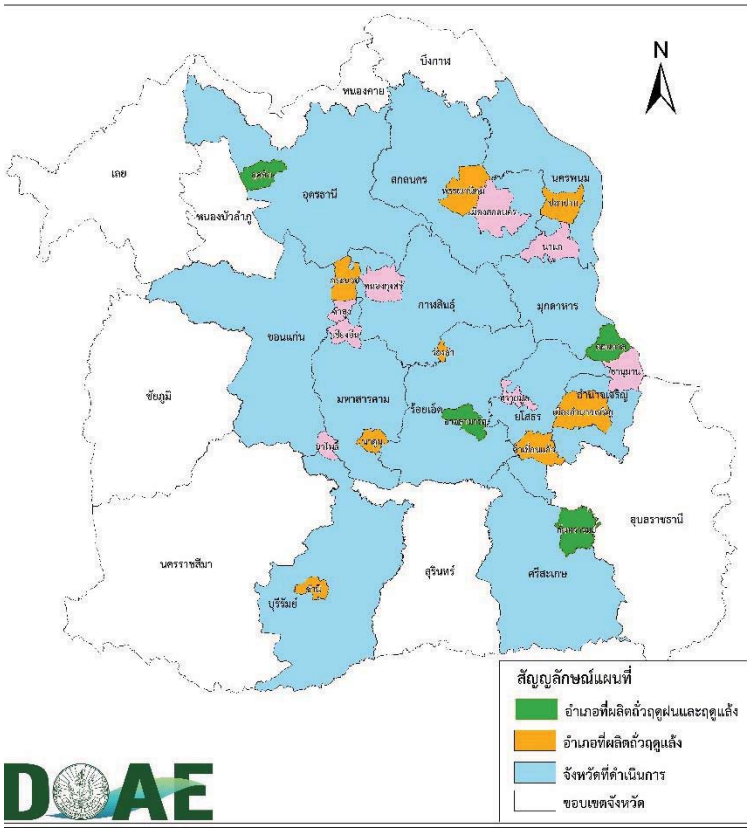
การนำผลงานวิจัย เทคโนโลยี นวัตกรรมพร้อมใช้ประโยชน์ขยายผลสู่พื้นที่ ***โครงการส่งเสริมและพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสงพันธุ์เกษตรศาสตร์ สวก. 1 เพื่อเพิ่มผลผลิตและคุณภาพในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 12 พื้นที่*** สามารถสรุปขั้นตอนการดำเนินงานได้ ดังนี้

สรุปขั้นตอนการดำเนินการขยายผล

จากขั้นตอนการขยายผลงานวิจัย **“โครงการส่งเสริมและพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสงพันธุ์เกษตรศาสตร์ สวก. 1 เพื่อเพิ่มผลผลิตและคุณภาพในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 12 พื้นที่”** ได้นำมากำหนดแผนกิจกรรมการผลิตถั่วลิสงทั้งในฤดูฝนและฤดูแล้ง ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 12 พื้นที่

แผนที่แสดงพื้นที่ดำเนินการในการผลิตถั่วลิสงในฤดูฝนและฤดูแล้ง

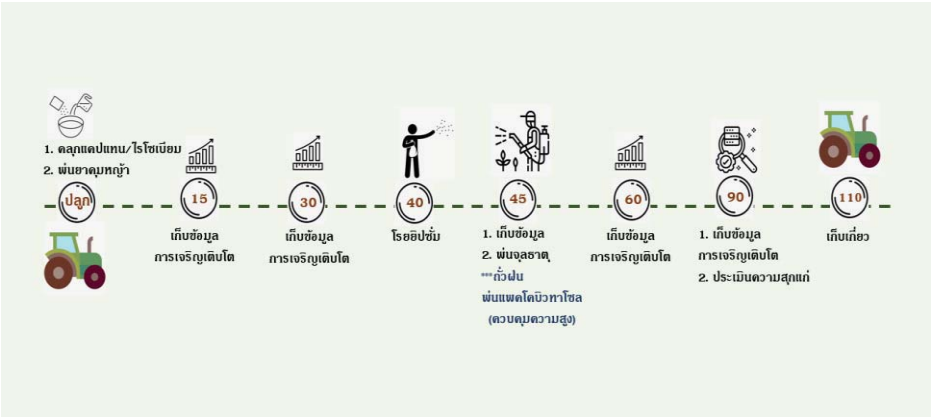
โครงการส่งเสริมและพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสงพันธุ์เกษตรศาสตร์ สวก. 1 เพื่อเพิ่มผลผลิต และคุณภาพในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 12 พื้นที่ สามารถสรุปเส้นทางผลกระทบ (Impact pathway) ได้ดังนี้

โครงการ : ส่งเสริมและพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสงพันธุ์เกษตรศาสตร์ สวก. 1 เพื่อเพิ่มผลผลิตและคุณภาพในพื้นที่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Input	Output	Outcome		Impact
		User	Change	
• องค์ความรู้ถั่วลิสงพันธุ์เกษตรศาสตร์ สวก. 1 • องค์ความรู้เทคโนโลยีเครื่องจักรกลการเกษตรตั้งแต่ปลูกไปจนกระทั่งเก็บเกี่ยว • กระบวนการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่ **วัตถุประสงค์** 1. เพื่อขยายผลการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสงพันธุ์เกษตรศาสตร์ สวก. 1 ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2. เพื่อส่งเสริมและถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสงพันธุ์เกษตรศาสตร์ สวก. 1 สร้างเครือข่ายเกษตรกรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ **หน่วยงาน** • กรมส่งเสริมการเกษตร • มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ • กรมวิชาการเกษตร • บริษัท แม่รวยการเกษตร จำกัด	1. เกษตรกรได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยี รวมทั้งหมด 420 ราย 2. เกิดภาคีและเครือข่ายภาครัฐ เอกชนและเกษตรกร 3. เกิดเครือข่ายเกษตรกรปลูกถั่วลิสง 4. ได้เทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสงฤดูฝน และการผลิตถั่วลิสงฤดูแล้ง ที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่	**เกษตรกร**	• ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้จากผลผลิตที่เพิ่มขึ้น และสามารถเป็นแหล่งกระจายพันธุ์ดีสู่ชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ • เป็นต้นแบบขยายผลสู่กลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	**ด้านเศรษฐกิจ** 1) เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการปลูกถั่วลิสงพันธุ์เกษตรศาสตร์ สวก. 1 2) ปริมาณถั่วลิสงเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 **ด้านสังคม** 1) เกิดเครือข่าย (PPP) ภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา และเกษตรกร ผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสงเกษตรศาสตร์ สวก. 1 2) องค์ความรู้การขยายผลการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสงเกษตรศาสตร์ สวก. 1 สู่ชุมชน และสามารถประยุกต์ใช้ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสงในชุมชนอื่น ๆ ต่อไป
		นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร	• มีแนวทางการส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสงเกษตรศาสตร์ สวก. 1 โดยเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสงเกษตรศาสตร์ สวก. 1	
		หน่วยงาน	• เกิดเครือข่ายในการพัฒนางานวิจัยและนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ตรงตามความต้องการของเกษตรกร	

บทที่ 2
การจัดการความรู้ของเทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสงพันธุ์เกษตรศาสตร์ สวก.1 ที่เหมาะสมกับพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ถั่วลิสง พันธุ์เกษตรศาสตร์ สวก.1 เป็นถั่วลิสงที่ได้รับการปรับปรุงพันธุ์จากพันธุ์ขอนแก่น 5 และพันธุ์ IC10 ทำให้มีลักษณะเด่นประจำพันธุ์ที่สำคัญ คือ ***"ทรงต้นแบบพุ่มตั้ง ไม่ยืดเลื้อย เปลือกฝักมีลาย ต้านทานโรคยอดไหม้ ระยะเวลาการปลูก 110 วัน ถอนเก็บเกี่ยวง่าย และให้ผลผลิตฝักเฉลี่ย 279 กิโลกรัมต่อไร่"*** เหมาะสมกับการปลูกในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการระบาดของโรคยอดไหม้ ซึ่งสามารถสรุปเทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสงพันธุ์เกษตรศาสตร์ สวก.1 ตลอดระยะเวลาการผลิต ดังนี้

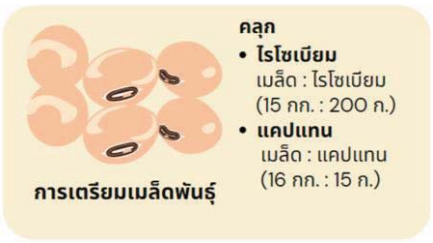

ขั้นตอนการผลิตถั่วลิสงพันธุ์เกษตรศาสตร์ สวก. 1 จากการถ่ายทอดความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสงพันธุ์เกษตรศาสตร์ สวก.1 ตลอดระยะเวลาการผลิต ก็สามารถสรุปความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีได้ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมดินและเมล็ดพันธุ์ ขั้นตอนที่ 2 การปลูก ขั้นตอนที่ 3 การดูแลรักษา ขั้นตอนที่ 4 การเก็บเกี่ยว และขั้นตอนที่ 5 การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว รายละเอียด ดังนี้

5 ขั้นตอนการผลิตถั่วลิสงพันธุ์เกษตรศาสตร์ สวก.1

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมดินและเมล็ดพันธุ์

ขั้นตอนที่ 2 การปลูก

1. การใส่ปุ๋ยตามความต้องการถั่วลิสงพันธุ์เกษตรศาสตร์ สวก .1

2. การปลูกโดยเครื่องปลูกที่พ่วงรถไถ เรียกว่าเครื่องปลูก 3 in 1

หมายเหตุ : ลักษณะการปลูกเป็นแบบแถวคู่ (ระยะห่างร่อง 70 ซม. ระยะห่างระหว่างต้น 20 ซม.

ระหว่างการปลูก ให้ฉีดพ่นยาคุมหญ้า (แบบแห้ง)
เพนดิเมทาลิน 250 ซีซี + อิมาซาฟิก 30 ซีซี + น้ำ 25 ลิตร
ซึ่งเป็นสารควบคุมวัชพืชก่อนงอก เพื่อไม่ให้รบกวนการเจริญเติบโตของถั่วลิสง มีระยะเวลาการออกฤทธิ์ 3 เดือน

ขั้นตอนที่ 3 การดูแลรักษา

แนวทางการจัดการแมลงศัตรูถั่วลิสงที่แนะนำ

หมายเหตุ : การสำรวจแปลงปลูกจะมีการเก็บข้อมูลซึ่งประกอบด้วย ความสูง ความกว้างทรงพุ่ม โรคและแมลงที่พบ ทั้งนี้ จะเก็บทั้งหมด 5 จุด ๆ ละ 10 ต้น ในทุกระยะเวลาการเจริญเติบโต (15, 30, 45, 60 และ 90 วัน)

ขั้นตอนที่ 4 การเก็บเกี่ยว

ถั่วลิสง เกษตรศาสตร์ สวก.1 มีอายุการปลูก 110 วัน และกำหนดให้มีการประเมินความสุกแก่ถั่วลิสงในระยะ 90 วัน เพื่อประกอบการกำหนดวันเก็บเกี่ยว โดยมี**วิธีการประเมินความสุกแก่**ตามหลักวิชาการ ดังนี้

1. สุ่มต้นถั่วในแปลง
5 จุด ๆ ละ 1 หลุ่ม

2. นับเมล็ดถั่วลิสง
ฝักสมบูรณ์

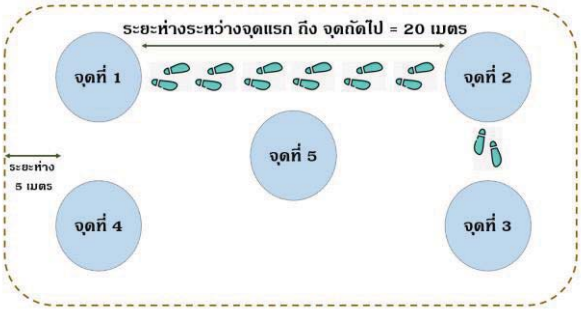

3. ปลิดฝัก กะเทาะเมล็ด ดูเนื้อเยื่อด้านในเปลือก
"หากสุกแก่พร้อมเก็บเกี่ยว เนื้อเยื่อด้านในจะ
เปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล

4. นับฝักสมบูรณ์ทั้งหมด และฝักแก่ที่พร้อม
เก็บเกี่ยว เพื่อนำมาคำนวณเปอร์เซ็นต์ความสุกแก่

วิธีการเก็บตัวอย่าง
ประกอบการประเมิน
ความสุกแก่ โดย สุ่มต้นถั่ว
ในแปลง 5 จุด ๆ ละ1หลุม

<u>วิธีคำนวณความสุกแก่</u>

$$\text{เปอร์เซ็นต์ความสุกแก่} = \frac{\text{จำนวนฝักแก่}}{\text{จำนวนฝักสมบูรณ์ทั้งหมด}} \times 100$$

หากคำนวณแล้วพบว่าการสุกแก่

50 % ให้นับไปอีก 2 อาทิตย์ สามารถเก็บเกี่ยวได้

60 % ให้นับไปอีก 5 วัน สามารถเก็บเกี่ยวได้

70 % เก็บเกี่ยวได้ทันที

แต่....เรามีวิธีการประเมินที่ง่ายกว่านี้ คือ

สังเกตุ...ใบล่างเหลือง

ปลิดฝัก กะเทาะเมล็ด ดูเนื้อเยื่อด้านในเปลือก
เนื้อเยื่อด้านในจะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล

การเก็บเกี่ยวและการปลิดฝัก เทคโนโลยีการผลิตนี้จะมีการใช้เครื่องจักรกลของบริษัทแม่รวยการเกษตร (โก๋แก่) รายละเอียดดังนี้

2.1 การขุดโดยใช้เครื่องขุดติดท้ายรถแทรกเตอร์ ซึ่งวิธีการทำงานของเครื่องขุดจะขุดฝักใต้ดินพร้อมต้น ทั้งนี้ เครื่องขุดติดท้ายรถแทรกเตอร์จะเหมาะสมกับดินที่มีลักษณะร่วนปนทราย

2.2 การปลิดฝักโดยใช้เครื่องปลิดฝักติดท้ายรถแทรกเตอร์ ซึ่งเครื่องปลิดฝักจะมีลักษณะการทำงานโดยการปลิดฝักออกจากต้น ซึ่งทุ่นแรงงานเป็นอย่างดี แต่ปลิดออกไม่ทุกฝัก ยังต้องใช้แรงงานคนตรวจสอบ และเครื่องจักรมีขนาดใหญ่ การขนย้ายจึงไม่สะดวก

เทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสงพันธุ์เกษตรศาสตร์ สวก.1 จะมีการเก็บข้อมูลตัวอย่างขนาด 4x4 เมตร จำนวน 2 จุด เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพการให้ผลผลิต (Yield Potential) เนื่องจากเมล็ดพันธุ์จากแต่ละแหล่งปลูกในแต่ละฤดู จะมีขนาดที่ไม่แน่นอน ข้อมูลดังกล่าวจึงเป็นข้อมูลพื้นฐานในการคาดคะเนประกอบด้วยข้อมูล ดังนี้

- น้ำหนักฝักสดและฝักแห้ง
- น้ำหนัก 100 เมล็ด
- เปอร์เซ็นต์กะเทาะ
- จำนวนต้นต่อจุด

สามารถศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมใน**เอกสารวิชาการ การจัดทำศูนย์เมล็ดพันธุ์พืชชุมชน : ถั่วเหลือง ถั่วเขียว ถั่วลิสง**
(กลุ่มส่งเสริมการผลิตพืชน้ำมันและพืชตระกูลถั่ว.สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร.2557.)

ขั้นตอนที่ 5 การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว การเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ตามวิธีการแนะนำตามหลักวิชาการ โดยศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 10 จังหวัดอุดรธานี และศูนย์วิจัยและพัฒนาเมล็ดพันธุ์พืชขอนแก่น กรมวิชาการเกษตร ดำเนินการร่วมกันตรวจสอบคุณภาพ ประกอบด้วย ***ความบริสุทธิ์ สิ่งเจือปน ความแข็งแรง ความงอก ความชื้น และสุขอนามัย (เชื้อรา)*** ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของคุณภาพเมล็ดพันธุ์ตามหลักวิชาการ เพื่อประกอบการประเมินวิธีการผลิตในการปรับปรุงวิธีการผลิต - เก็บเกี่ยว – เก็บรักษาให้ดีขึ้น

ตัวอย่าง การตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ โดย ศูนย์วิจัยและพัฒนาเมล็ดพันธุ์พืชขอนแก่น กรมวิชาการเกษตร

หนังสือรับรองคุณภาพเมล็ดพันธุ์/SEED ANALYSIS CERTIFICATE

ศูนย์วิจัยและพัฒนาเมล็ดพันธุ์พืชขอนแก่น, กรมวิชาการเกษตร, ประเทศไทย/

Khon Kaen Seed Research and Development Center, Department of Agriculture, THAILAND

รหัสตัวอย่าง/Sample : KKL 119/67

ผู้ขอรับบริการ/Name of Applicant : ศูนย์ขยายพันธุ์พืช ที่ 10 จังหวัดอุดรธานี

ที่อยู่/Address : 185 หมู่ 4 ตำบลเมืองเพีย อำเภอเมืองพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี 41250

ชนิดพืช/Kind of Seed : Arachis hypogaea L. / ถั่วลิสง / เกษตรศาสตร์ สวล.1

ปริมาณ/Weight of Lot : 2,000 กรัม แหล่งรวบรวม/Collected Source : -

ห้องปฏิบัติการที่ตรวจสอบและรับรองคุณภาพ/Testing and Issuing Laboratory : ศูนย์วิจัยและพัฒนาเมล็ดพันธุ์พืชขอนแก่น

หน่วยงานผู้เก็บตัวอย่าง/Sampling by : -

รายละเอียดของหีบห่อ/Marks of Lot : Lot No. เกษตรศาสตร์ สวล.1 (ปลูกการทำ) เครื่องหมายการค้า/Trademark : -

วิธีปิดผนึก/Seal of Lot : -

ข้อมูลตัวอย่าง/Information

จำนวนภาชนะบรรจุ/Number of containers	วันที่ชั่งตัวอย่าง/Sampled Date	วันที่รับตัวอย่าง/Date Sample Received	วันที่ทดสอบตัวอย่าง/Date Test Concluded
1 ถุง	-	16 พฤศจิกายน 2566	20 พฤศจิกายน 2566 - 30 พฤศจิกายน 2566

ผลวิเคราะห์/Analysis Results

ความบริสุทธิ์/Purity (%Weight)			ความงอก/Germination (% Number)					ความชื้น/Moisture Content (%)
เมล็ดพันธุ์ปริสุทธิ์/Pure Seed	สิ่งเจือปน/Inert Matter	เมล็ดพืชอื่น/Other Seed	จำนวนวันทดสอบ/Number of days	ต้นกล้าปกติ/Normal Seedling	ต้นกล้าผิดปกติ/Abnormal Seedling	เมล็ดแข็ง/Hard Seed	เมล็ดสดไม่งอก/Fresh Seed	เมล็ดตาย/Dead Seed	
97.3	2.7	0.0	10	98	0	0	2	0	4.8

ชนิดของสิ่งเจือปน/Kind of Inert matter : เศษต้น , เศษใบ , เศษดิน

เมล็ดพืชอื่น/Other seeds : ไม่พบ

วิธีการตรวจสอบอื่นๆ/Other determination :

วิธีการทดสอบความชื้น/Germination test method : 5, 20+/-30 °C วิธีการทดสอบความชื้น/Moisture test method : 130 ± 2 °C , 17 hrs.

วิธีการทดสอบความแข็งแรง/Vigor test method : 84% วิธีการทดสอบความมีชีวิต/Viability test : 92%

(The testing has been carried out in accordance with the current version of ISTA, International Seed Testing Association, Rules)

Stamp of organization | ทบทวนโดย/Reviewed by | อนุมัติโดย/Approved by

วันที่ออกใบรับรอง/Issued Date : 7 ธันวาคม 2566

รายงานผลการตรวจสอบสุขอนามัยเมล็ดพันธุ์

งานปฏิบัติการตรวจสอบสุขอนามัยเมล็ดพันธุ์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาเมล็ดพันธุ์พืชขอนแก่น

ลำดับที่	รหัสตัวอย่าง (sample code)	ชนิดพืช (common name)	ชนิดเชื้อจุลินทรีย์ (genus/scientific name)	ผลการตรวจ (% infection)	วันที่พบ (found)	วันที่ตรวจแต่ละครั้ง
๑	KKHaloa/bel	ถั่วลิสง	เชื้อรา Aspergillus niger	๑๕	๑๗/๑๘/๒๕๖๖	๒๒/๒๓/๒๕๖๖
			เชื้อรา Aspergillus flavus	๕.๖๗	๑๗/๑๘/๒๕๖๖	๒๒/๒๓/๒๕๖๖
			เชื้อรา Rhizoctonia sp.	๗	๑๗/๑๘/๒๕๖๖	๒๒/๒๓/๒๕๖๖
			เชื้อรา Fusarium sp	๕.๖๗	๑๗/๑๘/๒๕๖๖	๒๒/๒๓/๒๕๖๖
		พบเชื้อรา รวมทั้งสิ้น (% Total infection)		๓๕.๓๕		
๒	KKHaleb/bel	ถั่วลิสง	เชื้อรา Aspergillus niger	๓.๓๓	๑๗/๑๘/๒๕๖๖	๒๒/๒๓/๒๕๖๖
			เชื้อรา Aspergillus flavus	๓.๖๗	๑๗/๑๘/๒๕๖๖	๒๒/๒๓/๒๕๖๖
			เชื้อรา Aspergillus	๐.๖๗	๑๗/๑๘/๒๕๖๖	๒๒/๒๓/๒๕๖๖
			เชื้อรา Rhizoctonia sp.	๓.๓๓	๑๗/๑๘/๒๕๖๖	๒๒/๒๓/๒๕๖๖
			เชื้อรา Fusarium sp.	๙	๑๗/๑๘/๒๕๖๖	๒๒/๒๓/๒๕๖๖
			เชื้อรา Aspergillus	๒๖.๖๗	๑๗/๑๘/๒๕๖๖	๒๒/๒๓/๒๕๖๖
			เชื้อรา Sclerotium rolfsii	๐.๓๓	๑๗/๑๘/๒๕๖๖	๒๒/๒๓/๒๕๖๖
		พบเชื้อรา รวมทั้งสิ้น (% Total infection)		๕๓		
๓	KKHaloa/bel	ถั่วลิสง	เชื้อรา Aspergillus niger	๒๐	๑๗/๑๘/๒๕๖๖	๒๒/๒๓/๒๕๖๖
			เชื้อรา Aspergillus flavus	๐.๓๓	๑๗/๑๘/๒๕๖๖	๒๒/๒๓/๒๕๖๖
			เชื้อรา Fusarium sp	๒.๓๓	๑๗/๑๘/๒๕๖๖	๒๒/๒๓/๒๕๖๖
			เชื้อรา Aspergillus	๓	๑๗/๑๘/๒๕๖๖	๒๒/๒๓/๒๕๖๖
		พบเชื้อรา รวมทั้งสิ้น (% Total infection)		๕๖.๖๗		
๔	KKHaloa/bel	ถั่วลิสง	เชื้อรา Aspergillus niger	๗	๑๗/๑๘/๒๕๖๖	๒๒/๒๓/๒๕๖๖
			เชื้อรา Aspergillus flavus	๙	๑๗/๑๘/๒๕๖๖	๒๒/๒๓/๒๕๖๖
			เชื้อรา Rhizoctonia sp.	๒.๖๗	๑๗/๑๘/๒๕๖๖	๒๒/๒๓/๒๕๖๖
			เชื้อรา Fusarium sp.	๓๕.๖๗	๑๗/๑๘/๒๕๖๖	๒๒/๒๓/๒๕๖๖
			เชื้อรา Sclerotium rolfsii	๐.๓๓	๑๗/๑๘/๒๕๖๖	๒๒/๒๓/๒๕๖๖
		พบเชื้อรา รวมทั้งสิ้น (% Total infection)		๕๗.๖๗		
๕	KKHaloa/bel	ถั่วลิสง	เชื้อรา Aspergillus niger	๑๐.๖๗	๑๗/๑๘/๒๕๖๖	๒๒/๒๓/๒๕๖๖
			เชื้อรา Aspergillus flavus	๐.๓๓	๑๗/๑๘/๒๕๖๖	๒๒/๒๓/๒๕๖๖
			เชื้อรา Rhizoctonia sp.	๓	๑๗/๑๘/๒๕๖๖	๒๒/๒๓/๒๕๖๖
			เชื้อรา Fusarium sp.	๑๐.๓๓	๑๗/๑๘/๒๕๖๖	๒๒/๒๓/๒๕๖๖

ทั้งนี้ การเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ที่ดี ***"ควรเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ที่มีความชื้นไม่เกิน 9 เปอร์เซ็นต์ในสภาพการเก็บรักษาที่แห้ง และเย็น เพื่อชะลอการเสื่อมคุณภาพเมล็ดพันธุ์และสามารถเก็บรักษาได้นาน โดยที่เมล็ดพันธุ์ยังคงมีชีวิต ดังนั้น แนะนำให้มีการจัดการเมล็ดพันธุ์ ตั้งแต่ ก่อนเก็บ – เก็บ - หลังเก็บ"***

บทที่ 3
สรุปแนวทางการส่งเสริมการเกษตร โดยการขยายผลเทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสงพันธุ์เกษตรศาสตร์ สวก. 1 ที่เหมาะสมกับพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ถั่วลิสง “เกษตรศาสตร์ สวก.1 “ มีความเหมาะสมกับพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีการระบาดของโรคยอดไหม้ และที่สำคัญอยู่ใกล้กับแหล่งรับซื้อ (บจก.แม่รวยการเกษตร : โก๋แก่) เพื่อให้การถ่ายทอดเทคโนโลยีไปในแนวทางเดียวกัน จึงขอสรุปรายละเอียดแนวทางการส่งเสริมการเกษตรโดยการขยายผลเทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสงพันธุ์เกษตรศาสตร์ สวก. 1 ที่เหมาะสมกับพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนี้

การวางแผนการดำเนินงาน

1) การสร้างความเข้าใจร่วมกับทีม

1.1) การสร้างความเข้าใจในภาพรวมก่อนการดำเนินการกิจกรรมโดยเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ผู้รับผิดชอบงาน ภาคีเครือข่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมสามารถดำเนินการในรูปแบบทีมที่มีการบูรณาการงาน ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาการเกษตรที่แก้ไขปัญหาความต้องการของพื้นที่

1.2) การวางแผนการนำนโยบายสู่การปฏิบัติในพื้นที่ โดยเจ้าหน้าที่จังหวัดและอำเภอ ร่วมกันนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ตั้งแต่ข้อมูลดิน ข้อมูลเกษตรกร มาประกอบการวิเคราะห์การดำเนินกิจกรรมตามวัตถุประสงค์โครงการ เพื่อคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายที่สอดคล้องกับกิจกรรม ปัญหา และความต้องการของพื้นที่

2) การคัดเลือกพื้นที่และเกษตรกรเป้าหมาย

2.1) พื้นที่ดำเนินการ

(1) พิจารณาพื้นที่เป้าหมายที่สามารถปลูกถั่วลิสงคือ ฤดูฝนควรเป็นที่ดอนน้ำไม่ขัง และฤดูแล้งควรเป็นพื้นที่ดินร่วน มีแหล่งน้ำ

(2) เลือกพื้นที่ปลูกที่มีแหล่งน้ำเพียงพอต่อการปลูกในแต่ละรอบ เพราะถ้าหากถั่วลิสงขาดน้ำจะทำให้ชะงักการเจริญเติบโต

(3) ดินร่วนปนทรายเป็นลักษณะดินที่เหมาะสมกับการปลูกถั่วลิสง ที่สำคัญพื้นที่ปลูกต้องไม่มีหินกรวดที่มีขนาดใหญ่ เนื่องจากจะส่งผลต่อการแทงเข็มเพื่อสร้างฝักถั่วลิสง

(4) ก่อนการปลูกควรมีการวิเคราะห์สภาพดิน ธาตุอาหารในดิน เพื่อการปรับปรุง บำรุงดินให้เหมาะสม

2.2) เกษตรกร

(1) มีเกษตรกรแกนนำที่มีความรู้ในการปลูกถั่วลิสงและเป็นต้นแบบในการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสงสามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดให้สมาชิกในกลุ่มหรือชุมชน

(2) เกษตรกรมีแหล่งรับซื้อที่ชัดเจน

(3) เกษตรกรมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการผลิตถั่วลิสง เพื่อเก็บเมล็ดพันธุ์และการผลิตทางการค้า

3) จัดทำแผนดำเนินงาน

3.1) หลังจากที่คัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย กลุ่มเกษตรกร ประสานงานเกษตรกรแกนนำ เพื่อสร้างความเข้าใจวัตถุประสงค์การดำเนินกิจกรรม

3.2) จัดทำแผนปฏิบัติงานกิจกรรม โดยกำหนดช่วงเวลา เลือกสถานที่ที่สอดคล้องกับสภาพภูมิอากาศ สภาพแวดล้อม และวิถีชีวิตของเกษตรกร

3.3) ประสานหน่วยงานภาคีในพื้นที่ เช่น หน่วยงานท้องถิ่น กรมวิชาการเกษตร ศูนย์ขยายพันธุ์พืช พ่อค้าในชุมชน บริษัทรับซื้อผลผลิต และสถาบันการศึกษา เพื่อร่วมเวทีชุมชนในการร่วมถ่ายทอดเทคโนโลยี

การดำเนินงาน

1) ร่วมกับกลุ่มเกษตรกรออกแบบวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการผลิตถั่วลิสงที่เหมาะกับสภาพพื้นที่ และตรงกับความต้องการของเกษตรกร

2) ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสงพันธุ์เกษตรศาสตร์ สวก. 1 ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ

2.1) เมล็ดพันธุ์ : การจัดทำแปลงเรียนรู้ ให้กลุ่มเกษตรกรได้เรียนรู้จากการเจริญเติบโตและผลผลิตที่เกิดขึ้น

2.2) การดูแลรักษา : การจัดทำปฏิทินการผลิต ซึ่งมีองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การใช้สารเคมีคุมหญ้า การใส่ปุ๋ยตามความต้องการของถั่วลิสง การโรยยิปซั่ม การพ่นสารควบคุมการเจริญเติบโต (ฤดูฝน) การพ่นจุลธาตุ และวิธีการประเมินความสุกแก่ของถั่วลิสง โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันจากแปลงสาธิต

*2.3) เครื่องทุ่นแรง*ในการปลูก เก็บเกี่ยว และปลิดฝัก ซึ่งเป็น อุปกรณ์พ่วงรถแทรกเตอร์ที่มีกำลังแรง 36 แรงม้าขึ้นไป หรืออุปกรณ์อื่น ๆ ที่สามารถหาได้ในพื้นที่

3) เก็บข้อมูลเกษตรกรที่ร่วมโครงการก่อน - หลัง เพื่อเก็บข้อมูลประกอบการวิเคราะห์การยอมรับเทคโนโลยี 2 ส่วน ได้แก่

3.1) แบบสอบถามการยอมรับเทคโนโลยีการผลิต รายละเอียดข้อมูลประกอบด้วย

(1) ข้อมูลทั่วไป ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมของเกษตรกร เช่น พื้นที่ปลูก พันธุ์ปลูก วิธีการปลูก ปริมาณผลผลิต การจำหน่าย

(2) ข้อมูลผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับต้นทุนการผลิตในแต่ละฤดู รายได้ที่เกิดขึ้น

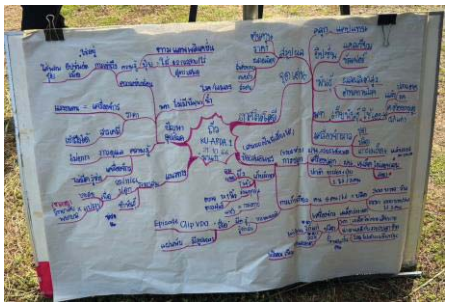
(3) ข้อมูลการยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกร ซึ่งจะสอบถามในส่วนที่เกี่ยวข้องกับจุดเด่นเทคโนโลยีที่ได้ถ่ายทอดและสาธิตให้แก่เกษตรกร เพื่อประเมินการยอมรับ

ส่วนนี้เป็นส่วนที่มีความสำคัญมาก !!!!!! เนื่องจากเป็นส่วนที่ใช้อธิบายผลที่เกิดขึ้นกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อการอธิบายความเป็นเหตุเป็นผล และประกอบการสรุปการยอมรับเทคโนโลยี ในการถ่ายทอด ขยายผลสู่พื้นที่อื่น

3.2) เวที Focus Group เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ช่วยเก็บประเด็นปัญหา - อุปสรรค และข้อเสนอแนะ โดยกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับกลุ่มเกษตรกรที่ร่วมโครงการ

การติดตามและประเมินผล

1) การติดตามการผลิตถั่วลิสงพันธุ์เกษตรศาสตร์ สวก. 1 ที่มีระยะเวลาปลูก – เก็บเกี่ยว อยู่ที่ระยะ 110 วัน โดยกลุ่มเกษตรกรสำรวจการเจริญเติบโต โรคและแมลงในแปลงสาธิต (ทุกวัน) เพื่อบริหารจัดการแปลงได้อย่างทันท่วงที ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการเกษตรโดยการขยายผลเทคโนโลยี เพื่อให้ความประจักษ์กับผลที่เกิดขึ้น จึงได้ออกแบบตามระยะเวลาการเจริญเติบโตและการดูแล เพื่อเก็บข้อมูลและติดตาม ความสูง ความกว้างทรงพุ่ม รวมถึงโรคและแมลง ที่ ระยะ 15 30 45 60 และ 90 วัน หลังปลูก

2) การประเมินผลการผลิตถั่วลิสงพันธุ์เกษตรศาสตร์ สวก. 1 หลังจากเก็บเกี่ยวแล้วมีการดำเนินการดังนี้

2.1) การรับฟังความคิดเห็นจากกลุ่มเกษตรกรผู้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยี เพื่อประเมินผลความพึงพอใจในการนำไปปรับปรุงเทคโนโลยีให้ตรงตามต้องการของเกษตรกร

2.2) การติดตามผลหลังจบโครงการไปแล้วทุกปี (จนครบ 3-5 ปี) เพื่อประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นในด้านเศรษฐกิจ คือ ผลผลิตรายได้สุทธิของเกษตรกรในด้านสังคม คือ การขยายผลการใช้เทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสงพันธุ์เกษตรศาสตร์ สวก.1 ในวงกว้าง โดยวัดจากจำนวนเกษตรกรที่นำเมล็ดพันธุ์ไปใช้ และพื้นที่การปลูกถั่วลิสงพันธุ์

เกษตรศาสตร์ สวก.1 ที่เพิ่มขึ้น ในด้านการยอมรับเทคโนโลยี คือ การวัดหลังจากเสร็จสิ้นโครงการ เกษตรกรนำเทคโนโลยีใดในการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสงพันธุ์เกษตรศาสตร์ สวก.1 ไปใช้หรือไม่ เพราะเหตุใด และมีเกษตรกรนำเทคโนโลยีไปใช้มากน้อยเพียงใด เพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาการส่งเสริมการเกษตรให้มีประสิทธิภาพ

การสรุปผล/คืนข้อมูลและวางแผนต่อ

สรุปผลการดำเนินกิจกรรมตั้งแต่การปลูก การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ประกอบกับข้อมูลการยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกร เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรได้รับฟังผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการทั้งหมด เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การวางแผนพัฒนาปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานต่อ ทั้งการปรับปรุงเทคโนโลยี การวางแผนของเกษตรกรในการขยายผล การนำไปใช้ประโยชน์ เพื่อทำให้เกิดรายได้เพิ่ม ในส่วนของเกษตรกรจะเน้นให้มีการวางแผนเพื่อดำเนินการต่อไป ซึ่งมีความสอดคล้องกับรูปแบบการจำหน่าย ดังนี้

1) กลุ่มเกษตรกรที่จำหน่ายฝักสด กลุ่มดังกล่าวส่วนใหญ่จะเก็บเมล็ดพันธุ์ปลูกเอง ดังนั้น การวางแผนกิจกรรมเกษตรกรจึงวางแผนการปลูกเพื่อเก็บเมล็ดพันธุ์ดีไปปลูกในฤดูปลูกถัดไป เพื่อลดต้นทุนการผลิต

2) กลุ่มเกษตรกรที่จำหน่ายฝักสดและฝักแห้ง จะเป็นกลุ่มที่มีแหล่งรับซื้อที่ชัดเจนทั้งราคารับซื้อและปริมาณที่สามารถผลิตได้ การวางแผนกิจกรรมต่อจะต้องเชื่อมโยงตลาดแปรรูป เพื่อเป็นทางเลือกให้แก่กลุ่มเกษตรกร พร้อมทั้ง เชื่อมโยงเทคโนโลยีการแปรรูปจากหน่วยงานวิชาการ สถาบันการศึกษาในพื้นที่

3) กลุ่มเกษตรที่จำหน่ายเป็นเมล็ดพันธุ์ กลุ่มดังกล่าวเป็นกลุ่มที่มีความรู้เทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว และมีความพร้อมในหลาย ๆ ด้าน เช่น ทุน ความรู้ สถานที่ เนื่องจากการผลิตเมล็ดพันธุ์มีราคารับซื้อสูงแต่การดูแลรักษามากกว่า ซึ่งเกษตรกรกลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญต่อห่วงโซ่การผลิตถั่วลิสงต่อไปในอนาคต ดังนั้น การวางแผนกิจกรรมต้องพัฒนาความรู้ ทักษะ การผลิตเมล็ดพันธุ์ดี

4) การเชื่อมโยงภาคีเครือข่ายการผลิตถั่วลิสงพันธุ์เกษตรศาสตร์ สวก.1 โดยเชื่อมโยงภาคีเครือข่ายตลอดห่วงโซ่ของการผลิตถั่วลิสง สามารถใช้เวทีตามระบบส่งเสริมการเกษตร หรือเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของพื้นที่ ในการเป็นพื้นที่ให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และสถาบันการศึกษา เพื่อการพัฒนาต่อยอดต่อไป

ที่ปรึกษาโครงการ

นางปาลลิน พวงมี	ผู้อำนวยการกองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร
ดร.เจตษฎา อุตรพันธ์	คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผศ.ดร.จุฑามาศ ร่มแก้ว	คณะเกษตร กำแพงแสน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผศ.ดร.สราวุธ รุ่งเมฆารัตน์	คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผศ.ดร.อุดมศักดิ์ เลิศสุชาตวนิช	คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คณะผู้จัดทำ

ดร.ปริญญารัตน์ ภูศิริ	ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตร
นางสาวปฤษณา ดิษาภิรมย์	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ
นายณรงค์ ภัทรขวัญ	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ
นางสาววิไลพร ชวศรี	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
นายธีรภัทร์ คุ้มครอง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
นางสาวเชาวพรรณ อัครวิสิทธิ์กุล	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
นางสาวสุพรรณษา นิลทุ้ย	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร
นายกิตติศักดิ์ สุทธนู	ผู้ช่วยนักวิจัยโครงการ

2567
กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร
กรมส่งเสริมการเกษตร